

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA,
TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

„Christifideles graeci”.

De Dr. Mihai A. Popovici.

Aşadară totul a fost înzadar! Toate protestele, toate adunările, toate rapoartele, toate intervențiile şi alergările, fie ele la Roma sau în altă parte, au fost zadarnice. N-a folosit nici un argument, nici umiltele rugări, nici ameninţările, nici bunătatea şi credinţa şi nici violenţa. Episcopia gr. cat. maghiară e aprobată, binecuvântată şi implinită. Bula „Christifideles graeci” a sfântului, infalibilului Papă dela Roma, a lovit cu pumn greu drept în faţa neamului românesc.

Dumnezeul celor drepti de mult îndreaptă dreptele sale săgeţi împotriva acelor, care bătându-şi joc de misiunea lor sufletească, încearcă să se îmbrace cu haină de purpură omenească şi luând sceptrul lumesc în mână au voit şi voesc să domnească nu ca chivernisitori ai mântuirii sufleteşti ci ca chivernisitori ai puterii lumeşti. Puterea statului era în faţa lor, şi Bula „Unam Sanctam” (1302) o spune fără încunjur: Două săbii a dat Dumnezeu Papii — simbolul puterii sufleteşti şi al puterii lumeşti — Papa a investit cu puterea lumească pe împăratul, încredinţându-i una din săbii — deci împăratul poartă sabia numai şi numai din prea miloasa îndurare a sfântului părinte.

Vremile au trecut şi neamurile s-au ridicat rând pe rând împotriva sfruntatei îngânări. Wiklif, Hus, Luther etc. etc. s-au ridicat cuvântul lor puternic, şi din sbuciumul veacurilor întunecul a făcut loc luminei. În zilele noastre regenerarea neamului omenească creştin nu s-a oprit. Italia cu faimosul principiu al marelui Cavour, „Chiesa libera în stato libero” a isgonit pe cei nechemaţi din împărăţia lumească în cea fără de sfârşit. Franţa cu despărţirea bisericii de stat a îngropat ori ce tendinţă centrifugă din statul naţional francez. Spania clatină deabinele şubredelor lanţuri învechite, iar Portugalia a făcut ceea ce democraţia va face în toate ţările. Dar după cum din păcăniile trecutului, din capul tăiat al regelui Carol I al Angliei, urmaşii săi Stuarti nu învâţaseră nimic, aşa nici „eterna cetate” nu vrea să înveţe din trecutul ei nimic. Principiul a rămas acelaşi: lupta, neobosită luptă după puterea de stat; şi dacă statele celelalte i-au arătat uşa, s-a năpustit asupra aceluia, care încetul cu încetul pentru anumite scopuri a crepat uşa şi aşteaptă aşa zicând învierea vieţii dela ingerul negru şi mut al morţii.

Aşa după cum odinioară capul bisericii romano-catolice se pleca mai jos, pentru că să se ridice cu atât mai sus şi-şi lua umilitul titlu de servus servorum, aşa şi astăzi cu măguliri şi preveniri vrednice de o slugă, linguşeşte puterea de stat, că doară doară mai curând sau mai târziu îşi va întemeia stăpânirea asupra ei.

Cine nu vede că biserica gr. cat. maghiară e armă politică, pe

care Roma o închină puterii de stat — e orb; şi cine nu înţelege că nu mântuirea sufletului ci răpirea conştiinţei naţionale e scopul acestei biserici — e nebun. Şi nu sunt nici orbi, nici nebuni cei dela Roma, ci scârboşi vânători după bunăvoinţa puterii de stat. Nu adevărul, nu dreptatea, nu drepturile câştigate li călăuzesc, căci în multe memorande aşternute, cu fiască dragoste s-a arătat pe larg şi cu puternice dovezi şi adevărul, şi dreptatea şi drepturile câştigate. S-au aşternut bule papale, în care se zicea, că pe vecinicie s'a hotărât fiinţa bisericii gr. cat. române, că nestrămutate vor fi dreptăţile înscrise în ele, s'a arătat ce urmăreşte statul, că toată strădania e ca mai uşor să nepearză pe noi ca neam românesc; negru pe alb li s'a pus în faţa zisele Maghiarilor înşişi, cari fără încunjur o recunoşteau, li s'a arătat că până şi calvinii maghiari, cei mai nelpăcaţi duşmani ai bisericii catolice şi ai Papilor, nu s'au sfiit să roage ca Sfântul Părinte să înfiinţeze biserica gr. cat. maghiară. Şi ce scop urmăreau aceşti Calvinii şi reformaţi. Mântuirea sufletului? Fără îndoială că nu! S'a spus, că limba grecească e numai o minciună, căci ca şi în alte locuri se vor zice greceşte doar două propoziţiuni, iar cărţile greceşti vor fi numai de mărturie pe sfântul altar.

Toate, toate li sau spus, şi rugăminţile erau scăldate în lacrimi curate şi în tremuratul voci — şi în desnădejdea cuvintelor scrise era îngropat sufletul unui neam întreg.

Şi ce roade a adus atâta trudă cheltuită, atâta dreptate şi atât adevăr? Roma s'a înhamat la carul politic al statului maghiar, iar pe noi ni-a isgonit ca pe nişte cerşitori netrebnici şi mincinoşi.

De multe ori m-am întrebat, că oare se poate ca atâta orbi să vie numai şi numai din serviciul pe care în viitor Roma îl aşteaptă dela statul maghiar? Şi n'am putut niciodată să răspund cu un simplu da. M'am întrebat, că poate oare să isvorască atâta răutate din însuşi sufletul Papii?

În drumul meu prin Roma am luat şi eu parte la o audienţă publică, am intrat şi eu în sala tronului, mi-am plecat şi eu genunchii când sfântul părinte a venit în mijlocul nostru şi am sărutat şi eu inelul de smaragd. Câteva luni mai înainte se repeziseră enciclicele războinice în contra modernismului; ba şi mai înainte enciclica Sf. Boromeus, în care fără sfială se jigneau sfruntat şi obraznic o confesiune întreagă — şi mă uitam la omul acesta mic de statură, alb, cu privirea-i blândă, cu mersul lui lin, cu mâna abea ridicată întinsă spre sărutare, cu vocea aceea potolită aproape părintească — zic mă gândeam: se poate ca dela omul acesta să por-

nească atâta răutate, atâta zăngănit de arme şi atât strigăt de luptă? Nu! Abia acum am înţeles eu, de ce este el cu adevăr prizonerul din Vatican. La spatele său se ridicau doi ochi, negri, ageri, cari nu perdeau pe nimenea din vedere, cu nasul şi bărbia ascuţită, cu buzele strânse, cu un zimbet rece, — „Christifideles graeci” — de acolo a isvorât acest „Christifideles graeci”. S-a svonit de mult, că pe lângă multe promisiuni făcute sfântului scaun, multe pungi de galbeni s-au luat drumul spre Roma şi când mă gândesc la ochii aceia din dărătul Papei — jur că aşa e...

Corpus juris canonicus şi ne-numărate bule papale nu încetează să dispue, că ori ce schimbare s-ar face în sânul bisericii catolice, să nu se calce drepturile câştigate şi să se ceară şi învoirea terţiului. Plânsul neamului românesc n-a fost băgat în seamă, durerea noastră a tuturor a fost luată în bătae de joc — dar nu numai întreg neamul românesc, ci şi sfinţii săi arhieriei cu hula şi călcarea de drepturi au fost învredniciţi, căci iată ce zice bula:

«Din care cauză, noi, cu bunăvoinţă ascultând dorinţele Majestăţii Sale Francisc Iosif, Împăratul Austriei şi Regele apostolic al Ungariei, precum şi rugărilor venerabililor fraţi ai noştri, ale Cardinalului Primate Arhiepiscop de Strigonia şi ale altor sacri Prelaţi de al celui regat, cumpănindu-le toate cu diligenţă şi cu studiu matur, *suplinind afară de aceea întru cât ar fi de lipsă consimţământul celor interesaf, sau cari ar presupunea, că sunt interesaf, din plenitudinea puterii apostolice*, hotărâm a înfiinţa în Regatul Ungariei o dieceză catolică de rit grecesc, care se va numi de Hajdu-Dorogh».

Nu e greu să înţelegem la cine se face aluzie, al cui consimţământ să suplineşte din plenitudinea puterii apostolice, ale cui drepturi câştigate se calcă în picioare. *Consimţământul arhieriei lor gr. cat. români se suplineşte, drepturile lor se calcă în picioare.* Cu fruntea ridicată şi-au apărat drepturile lor, dar n-au răbşit. Peste voia lor s'a trecut la ordinea zilei, ca peste voia unor copii rău crescuţi — protestul lor a fost zvârlit la o parte cu dispreţ şi bătae de joc — în răs s-au luat umiltele lor rugări, şi sfatul lor ca acela al unor netrebnici a fost izgonit.

Cinstiţi părinţi ai neamului nostru prin voi neamul românesc a fost insultat şi prin insulta adusă neamului românesc, cinstitele voastre feţe. Daţi-le dovadă, că nu calcaţi călcăiul nesocotinţii peste sufletul românesc, fără ca să se ridice cuvântul cinstii noastre naţionale.

Cărja voastră necinstită a fost şi spurcată mitra voastră arhierască, daţi-le o îndărăt, căci frunzi cinstite numai de cdoare cinstite pot fi încoronate şi mânie cinstite numai toiag cinstit pot

să ţină. *Svârliţi-le înaintea sfântului scaun ca pe nişte netrebnice umelte şi scăpaţi cinstea voastră şi a neamului vostru!*

De mult se frământă mulţi bărbaţi luminaţi ai neamului nostru, că oare bine e ca arhieriei noastre să dea acest înalt semn de bărbătească virtute? Şi unii au zis că nu, căci cine ştie pe cine vor pune în locul lor. Iar noi zicem că da.

Moartea faptelor sunt resoanele, iar cu resoane se poate dovedi şi că negru e alb, dar fapte nu se pot face. Fapta aceasta a cinstiţilor noştri arhieriei ar fi piatra unghiulară a virtuţii noastre naţionale, ar fi exemplu neasămuit de scump, că bani, putere, onoruri sunt mai prejos decât jertfa pentru binele neamului tău, şi mii şi sute cu sfinţenie vor pomeni numele lor şi-i vor urma.

Aicea e vecinica noastră greşală, că nu ştim să preţuim valoarea faptelor şi ne pierdem în vorbe şi resonante frumoase dar sterpe. Ori cine ar urma după ei, ori cât de răi şi de netrebnici fie ei, lângă faptele lor urâte se vor ridica figurile măreţe ale acelor cari cu fapte învăţă să-ţi cinstesti neamul. Să nu uităm un lucru: în ţara noastră voinţa omnipotentă a statului nu se lasă oprită în calea ei de a distruge, de ori cine ar fi pus în fruntea instituţiunilor noastre. Puterea e dreptul, aşadară oamenii noştri nu sunt piedici, pentru ei. Răsfoiţi istoria noastră de 50 de ani şi veţi vedea. Noi putem zidi mai ales prin creşterea caracterelor româneşti, cari nu se târguesc la iubirea de neam şi aici putem se avem rezultate mari, roade trainice — prin exemplele cele mari ale dascălilor neamului nostru. În lumea noastră mică cu sufletele noastre pitice, parcă aşteptăm omul mare... Ne uităm înprejurul nostru şi ne mirăm de golul cel nemărginit... Intindeţi mâna, măriţi arhieriei! Luaţi coroana de martiri şi în veci va fi pomenirea numelui vostru. — Nu lăsaţi ruşinea asta asupra noastră fără crăcneală şi fără protest.

A doua consecvenţă a nesocotitului act de la Roma ar fi să se pornească o puternică agitaţie, ca *toţi credincioşii gr. cat. români încorporaţi noiei episcopii, toţi până la unul, să treacă la biserica greco-orientală.* Vor fi multe şi mari pedecile, cari li se vor pune în cale, dar neamul întreg trebuie să le sară în ajutor şi nici o jertfă să nu fie prea scumpă. *Nu e vorba aici de prozelitism, nu, ferească Dumnezeu! Nebun şi nevednic ar fi acela, care în zile de aşa grea încercare ar cuteza să pescuiască în tulbure. Cu bula Christifideles graeci înfiinţarea bisericii gr. cat. maghiare a încetat să mai fie o problemă confesională — ea a devenit problemă naţională.* Şi chemaţi sunt toţi Ro-

mânii de ori unde ar fi ei, prin cuvântul şi prin fapta lor să sară în ajutorul neamului lor.

Sus inimile! E vorba de salvarea neamului, e vorba să arătăm ori-cui ar fi acela, că nimeni nu se poate atinge, nepedepşit, de comorile neamului nostru. Nu vrem să ştim de confesionalism, astăzi mai puţin decât ori şi când. — *Şi dacă mâne poimâne va veni şi vremea înfăptuirii bisericii greco-orientale maghiare, — cu aceeaşi linişte sufletească, cu aceeaşi răvnă pentru binele neamului nostru vom ridica steagul şi vom lucra, ca mai bine decât români cinstiţi să între în episcopia greco-orientală maghiară, mai bine, zic de-o mie de ori mai bine, să treacă la biserica greco-cat. românească.* Cinstiţii arhieriei ai bisericii graco-orientale, au deci să-şi trimeată astăzi pe cei mai destoinici şi mai inimoşi bărbaţi ai bisericii lor în părţile periclitate, ca prin ei cu sfântă putere să ridice făclia dragostei de neam întru apărarea fără de interese a aversei noastre naţionale, vor trimite tot astfel şi arhieriei gr. catolici oamenii lor cei mai destoinici, ca prin ei să zădărnicească ceea-ce, trecându-se peste voinţa lor, Roma voeste să înfăptuiască: jertfirea noastră statului naţional maghiar.

Bărbaţii noştri, cari poartă destinele politice ale neamului nostru — fără zăbavă să-şi jertfească tiena zilelor de vară şi într-o apropiată adunare a comitetului naţional, adunând împrejurul lor şi alţi bărbaţi destoinici ai neamului nostru, să înceapă acţiunea de salvare. Avem cum să ne vedim destoinicia sau nedestoinicia. — Afară cu codaşii şi resonatorii — înainte cu oamenii voinţei şi ai faptelor!

Ar mai fi şi a treia consecvenţă, care ar trebui să urmeze.

Adese-ori în zile de restrişte — când pământul pare că începe să se clatine sub picioarele noastre, ne ridicăm ochii noştri înălţăraţi, spre cer şi lăsăm ca privirea lor să se piardă departe peste culmile înzăpezite ale Carpaţilor, la fraţii noştri din regatul liber. Oare nestrămutata lor credinţă, neşovăitoarea lor alipire la întreita Alianţă să nu le poată aduce lor şi nouă nici un folos? Oare prietenia legendară dintre Regele Carol şi împăratul Francisc Iosif I să nu poată aduce alte roade, decât un schimb de telegrame, de cari mai pline de dragoste şi admiraţiune, capete încoronate n'au schimbat? Oare atestatele de bună purtare, pe cari miniştrii de externe le dau în esposeul lor, să fie tot câştigul?

Nu se poate. — Importanţa strategică a tunurilor şi baionetelor româneşti e cu mult, cu mult mai mare, decât să se mulţumească cu aceste slabe semne de dragoste. Nu! Cuvântul lor ar putea

să întoarcă și soarta noastră, căci cetățeni necredincioși ai împăratului n-am fost nici odată. Dar fie—dacă rezoane de stat, prea greu de înțeles de minți normale, paralizează până și bunăvoința; dacă steagul roșu alb verde se poate plimba pe străzile Bucureștilor în sunetul imnului maghiar și al cântecului lui Kossuth, neturbat; dacă jurnalele maghiare au trecut liberă în Regat ori câte insulte ar aduce ele neamului românesc — pe când la noi pentru tricolor ești târât în temnițe și nici un jurnal sau revistă din țară n-o poți ceta în tihnă... apoi să zicem că iarăș rezoanele de stat poruncesc așa și nu altfel. Dar nu înțelegem oare dacă în goana asta a statului maghiar după viețile noastre de bunii români, întind mână de ajutor și alții — de ce oare acestora pentru fapta lor nu li s-ar răsplăti cu aceeași măsură?

Spre voi, sânge din sângele nostru ne ridicăm mâinile noastre pe cari le frângem de durere și vă chemăm în ajutor. Roma și-a bătut joc de noi și de arhieriei noastre. Plătiți cu aceeași măsură, isgoniți din statul vostru pe toți vânătorii de suflete, închideți neamăratele instituite catolice, cari corup și murdăresc ființa voastră românească, feriți-vă statul vostru și neamul vostru de această moli-mă, care se jurișcă în corpul vostru, ca mai târziu să vă vândă, după cum ne-au vândut și pe noi.

Citiți în bula „Christifideles graeci” și găsiți și acolo scopul pe care îl urmăresc ei la voi „apărând cu tărie credința și propagându-o la Români neuniți”. Tăiați-le pentru vecii vecilor pofta de a se atinge de avere străină — stărpiți-i, cum ei întind mână de ajutor acelora, cari vreau să ne stărpească pe noi.

Ce măreață sărbătoare ar fi, când cinstiții noștri arhieriei și-ar svârli mitrele și cărjele lor murdărite la picioarele sfântului scaun, când cei năpăstuiți se vor lăpăda de legea lor nevrednică pentru cinstea neamului lor — și când frații noștri vor plăti cu vechea învățătură „dinte pentru dinte, ochi pentru ochi.”

Intreg neamul românesc va vărsa lacrimi de bucurie, că în sfârșit am scuturat neapăsarea și vom începe viață nouă.

Planurile ministrului Zichy. Contele Zichy și-a expus planurile unui ziarist din Budapesta astfel:

„Mai întâiu voiesc — a zis ministrul — să rezolv chestiunea autonomiei catolice. Proiectul e terminat și e foarte liberal. Autonomia Evreilor atârână de

la înțelegerea între neologi și ortodoxi. Mai este de îndeplinit întemeierea celor două universități, în Pojon și Dobrița. Congrua preoților s'a urcat și urcarea se estinde asupra tuturor preoților, fără deosebire de confesiuni. Este de urgență să se discute și voteze proiectul despre urcarea salariilor învățătorilor.

Resultatele recensământului populației în Austria. Zilele trecute s-au dat publicității rezultatele sumare ale recensământului populației din țările Austriei. De relevat e că diferitele popoare n-au fost grupate după naționalitatea lor ci după limba pe care o folosesc („Umgangssprache”). Din 27,963,872 cetățeni austriaci se folosesc de limba germană 9,950,266 l. cehă 6,435,983, l. polonă 4,967,984, l. ruteană 3,518,854, l. sârbo-croată 1,252,940 l. italiană 783,334 de limba română 275,115 și l. maghiară 10,974. Nemții s-au înmulțit cu 8.5% iar cehii cu 8.07%. În Galizia s-au înmulțit Polonii cu 17.14% iar Rutenii cu 4.35%. În Bucovina Polonii s-au înmulțit cu 34.83% iar Rutenii cu 2.45%. La Românii bucovineni e o creștere neînsemnată. Să nu pierdem însă din vedere, că și în Bucovina s'a făcut recensământul după același calapod ca și în Ungaria, fiind favorizați Rutenii în contul Românilor.

Externa. Din Constantinopol vine știrea despre dimisiunea cabinetului turc. Dimisiunea, care a surprins lumea politică, se datorește dificultăților, cari s'au ivit în ultimul moment din cauza condițiilor impuse de noul ministru de război Mahmud Muktar pentru primirea portofoliului războiului și mai ales în urma condițiilor privitoare la Albania, cari au fost considerate ca neacceptabile. În Cameră președintele a anunțat demisia guvernului și a suspendat ședința. Sultana a primit dimisia guvernului și a însărcinat pe foștii miniștri cu girarea afacerilor până la constituirea noului cabinet.

Partidul tinerilor turci a ținut o adunare în care a luat cunoștință de demisie și și-a exprimat mirarea, că ea s'a întâmplat două zile după votul de încredere aprobat unanim al Camerei. Se zvonește, că în cazul când Tewfik Pașa, ambasadorul otoman la Londra, ar refuza misiunea de a forma noul guvern, el s'ar constitui sub fostul ministru de externe, Assim Bey, care a fost primit azi de către Sultana.

În ce privește reprimarea turburărilor din Albania s'a hotărât trimitea ministrului de război Mahmud Muktar, însoțit de fostul valiu din Salonic, spre a examina cererile arnăuților și a supune guvernului un raport.

— **Ministerul de război italian a publicat o listă a tuturor prizonierilor otomani capturați dela începerea ostilităților. S'au capturat 88 ofițeri, dintre care 24 au fost repatriați, 57 subofițeri, 160 caporal și 1436 soldați, dintre care 2 au fost repatriați, 3 caporal și 19 soldați au murit în spital. Totul prizonierilor a fost deci 1741, dintre care, scăzând pe cei repatriați sau morți, 1693 mai sunt în Italia.**

De-ale episcopiei maghiare.

— Reflexii de ziare. — Falavre. —
— Episcop și vicar. —

Ziarele maghiare publică și ele în extras bulla papală pentru înființarea noiei episcopii, făcând unele reflexii la dispozițiile ei. »Bud. Hirl.« d. e. arătând că în afară de limba liturgică, celelalte cerimonii bisericești se vor face ungurește, la specifică astfel: cântecul bisericești, răspunsurile, predicățiile și cerimoniile dela botez, cununii și înmormântări vor fi toate ungurești.

Ce va mai rămânea atunci pentru limba greacă? Câteva fraze, ce le va rosti preotul și la cari cantorii vor răspunde în limba maghiară. Curat un geilimatias.

»Világ« făcând cunoscută bulla, observă, că mai mare folos făcea guvernul cultului maghiar decât cele 52 mii cor., cât costă pe an susținerea episcopiei maghiare, le dădea an de an școalelor populare...

Un tichitur de glume a lansat prin ziarele maghiare știrea, că în jurul noiei episcopii se vor isca mari încurcături. Evorba ca arhieriei românei au pornit deja o mișcare dușmănoasă contra ei. În fruntea mișcării s'ar fi aflând episcopul Radu, din a cărui eparhie s'au iau cele mai multe parohii. Scopul mișcării este, să se lucreze așa, ca la noua episcopie să se alipească cât mai puține parohii. Episcopii români voiesc adevărat se reducă la un minim teritoriul noiei episcopii și speră că în năzuința aceasta a lor vor fi sprijiniți de guvern. În special episcopul Radu crede, că va avea ajutorul lui Tisza, care vrea și prin aceasta să câștige simpatia Românilor...

Câte palavre, când se ivesc ferbințele verii!...

Vicariatul din Săcuime, care va aparține noiei episcopii maghiare, își va avea scaunul de rezidență în M. Oșorheiu. În fruntea lui va fi numit un episcop sfințit. După versiunile mai nouă episcop va fi numit în Hajdudorogh Hodobay Andor, prelat și canonic, un ruteneg, care ci-că și-a câștigat mari merite și ca vizitator în America. Vicar va fi numit protopopul Miklóssy István, dacă nu se va întâmpla de-a întoarsele: Miklóssy episcop și Hodobay vicar.

Ziarele ungurești aduc știrea, că contra înființării noiei episcopii ar fi intervenit la scaunul papal și arhieriepiscopul catolic din București prin un memorandum, dar memorandumul a fost respins. Ziarele din România nu au nici o cunoștință despre un astfel de pas al arhieriscopiei catolice din București.

Cursurile de vară dela Valenii de Munte.

— Dala trimisul nostru special. —

Valenii de Munte, 3 Iulie v. 1912.

— Urmare și fine dela lecțiile d-lui Iorga. —

S'au înființat principatele române. Turcii au venit în Europa să cutureie bătrânul continent. În Balcani au produs liniște asigurând drumul negustorilor de toate branșele. Au ajuns la Dunăre și au trecut-o ca să arete lumii nostru politic în orientul creștinismului.

Sunt oameni nebuni precum și nații nebune, cari pot strica lor așa și altora prin nesocotințele lor. Ludovic venit în Ungaria s'a asociat planului Ungariei pentru unirea cu Polonia. Gândul ăsta se intrupase sub Ludovic cel mare, dar avu aceiași viață ca înfăptuitorul lui. Sigismund, Vladislav pleacă cu mari nădejdi împotriva turcilor ajunși pe aceeași vreme la apogeul puterii lor. La lupta dela Mohaci puterile unite s'au frânt cu desăvârșire prin cumințenia(?) inițiatorilor. Nobilimea pornită spre a rupe rândurile voine ale lenicerilor își sapă mormântul de veci pe malul Dunărei, însuși Ludovic abia scăpând cu viața prin un străin, care avuse milă de el. Cei cu adevărat cuminți au ținut spatele locului, care avea să devină un înflorător mael de oameni nesocotiți — erau strămoșii noștri. Ungaria perduse — Polonia câștigase vazalitatea Sultanului luând jugul vieții desnădăduite, umilite, iar noi știam fără îndoială ce se petrecea la dreapta și stânga noastră, cu nădejdea în cel de sus, care ne-a ocrotit pământul și ajutorat strămoșii glorioși.

În sfârșit dacă Ștefan s'a pretat la vazalitatea lui Cazimir a făcut-o nu ca umilintă ci din ordinul conștiinței sale de diplomat curisicul de a mântui o lume de creștini nu în interesele private atunci, când Turcii nesățioși se iviseră la cheia Dunărei. Ce ar fi însemnat oare în acele clipe de grea încercare un Domn îngenunchiat, în viitorul neamului său?

Cu peptul nostru de oțel am ținut pe loc ordele barbare, cu aurul nostru i-am mulcomit, cu spada românească, am slăbit rândurile compacte a năvălitorilor — și nu mai era acum așa de cumpulită puterea a tot distrugătoare în drumul ei spre jaf și pradă: ciune: semiluna de odinioară. Ei au luat de la noi tot ce se putea ca să umilească acest neam — în schimb dacă nu ni-au dat nimic vine rândul lor și e aproape să ne ajute într'u ajungerea țintei, mohoară într'o vreme chiar prin neajusurile pricinuite de ei.

În veacul al 16-lea veni Mihail Viteazul. Între acest titan a sentimentelor și Ștefan cel mare se pare a fi mare deosebire. Ștefan moderat uneori viclean nu de suflet răutăcios ci diplomat desăvârșit, o adevărată fire de război moldovenesc, care în mintea lui nu lăsașe nici odată să intre gândul de a lua dreptul altuia — a rămas vecinic apărând dreptatea și moștenirea în cadrul dreptului său și a neamului. Mih. Viteazul, un suflet pururea invăpăiat, vulcan de sentimente naționale, lăsând un exemplu scump al străduințelor noastre, care pe cetățuia idealului marelui Ștefan Vodă a ridicat și mai sus steagul pornirilor îndreptățite spre drumul etern...

Lui Mihail Viteazul i se datorește în bunăparte și dezvoltarea Austriei prin faptul că imboldirea de rezistență fu venită dela el pe lângă principiiu bizar de atunci: »Bella gerunt alii, tu felix Austria nube». Amestecul Rusiei adus cea mai rușinoasă pace (1711) pe lângă cea recentă de pe plaiurile Manciuriei.

Seria Domnilor următori în era fanarioților; puteau să facă multe lucruri bune afară de ridicarea bisericii a căpătâiul meu, ca să pot înfrunta agonia...

Și atunci, ca un răspuns plângerii aceleia, ce trezise în mine dragostea de viață, răsufind îndelung am răspuns cu o altă plângere, cu un alt strigăt de ajutor, la care glasul nevăzutului muribund s'a trezit din nou, simțind și el de sigur ca și mine, că nu e singur în fața morții și că o durere necunoscută se înfrățește cu a lui.

Sus, cerul larg se înflorise cu stele. Ca ochii licăritori ai altor răniți poate, cari căzuseră pe întinsele câmpii azure nenumăratele puncte luminoase cliplau în infinit privind la mine și din minutul acela, la intervale, glasurile noastre urcau regulat îmbărbătându-se unul pe altul.

Știam că nimeni nu poate să ne dea ajutor, că împrejurul nostru tăcere și singurătatea erau nesfârșit, că nici un fanar nu avea să-și arate ochiul de foc, că nici un brancard nu avea să se legene și că trebuia oricum să murim acolo, dar dragostea de viață și doarme în fiecare e nesfârșită și gemutul acela pe care îl aruncam unul altuia, era o îmbărbătare, era ca un fel de imbold, care spune »stăruie înainte, care întreabă »mai trăiești tu?« și care răspunde: »eu tot mai trăiesc».

Și cât a ținut plângerea aceea a

lor pompoase, făcându-se apărătorii susținătorii creștinismului.

Veacul al XIX-lea cu pornirile de desrobire mai ales după anul 48, vestit răspânditor a conștiinței naționale — după care a urmat actul principal la viața noastră ca neam — *Desăvârșirea României.*

Anul 59 s'a avut omul providențial ca să uniască două surori între cari durase atâtea vreme păretele des părțitor ca unindu-se sub aceeași pajură urmărind același ideal a reunirii complete și coroana de oțel turnată din tunurile dela Plevna udate cu nesfârșite șiroaie de sânge românesc — chezașia cea dantăi a biruinței din 1877 și a celorlalte în preajma viitorului.

Principe — se adresează dl Iorga Altei Sale Prințului Carol — *tinerime crescută în tainele școlii dela Valenii la a cărei strădanii mi-ai făcut onoarea a Vă asocia și Altei Voastre — sunt asigurată, că va urma pe regele României de mâine ori unde va reclama nevoia și aspirațiile neamului...*

Correspondent.

Anuare școlare.

V.

Anuarul școlii comerciale superioare gr. orientale române din Brașov, pe anul XLIII al existenței sale. Anul școlar 1911/12. Publicat de Arseniu Vlaicu director.

Anuarul începe cu un studiu prețios în materie actuală: *Forme tipice de organizație economică-socială, de profesorul Ioan Sorociu.*

În un alt capitol se dau date despre înființarea unui cerc al foștilor elevi ai școlii comerciale superioare gr. române din Brașov și se publică statutele cercului, cari au fost aprobate de guvern în 1/14 Oct. 1911. Scopul cercului este fixat astfel în §-ul 4 al statutelor:

»Cercul acordă membrilor săi sprijin material și moral; mijloacele gratuite afliare de serviciu; aranjează conveniri colegiale; promovează simțul colegial și patriotic; cultivă științele comerciale și contribuie la dezvoltarea instrucțiunii comerciale; sprijinește moral și material editarea opurilor de specialitate; aranjează adunări de spectaculate, conferințe și excursiuni de studiu; ajutoarează pe văduvele și orfanii scăpați ai membrilor ordinari și în fine ajutoarează școala și scopurile ei.»

Astfel a mai rămas să se convoace adunarea generală și să se constituie cercul.

Luăm cu plăcere notiță despre întemeierea acestui cerc, doriind ca el să desvolte în curând o activitate rodnică, spre ajungerea scopului.

Urmează datele școlare obicinuile: personalul didactic, materialul propus, examenele, cronica anului școlar etc. din cari remarcăm în deosebi următoarele:

Personalul didactic se compune din 12 profesori.

Numărul elevilor a fost în cele trei clase comerciale de 107. Dintre aceștia 106 Români și 1 German. Majoritatea elevilor a fost fii de proprietari mici (țărani, 53) și de preoți (16). Examenul de bacalaureat (maturitatea) l-au făcut la finea anului școlar 35 de elevi, între cari și trei domnișoare:

necunoscutului, viața mi s'a părut cu puțință, stăruința firească, nădejdea ceva sublim.

Una după alta însă, stelele au murit, luminoșii ochi de sus și-au închis pe rând pleoapele, plânsul abia a mai ajuns până la mine, până la cea urmă a tăcut.

De geaba mai întrebau gemetele mele: »Mai trăești tu? Ori ai murit — răspunde!«. De geaba repetau: »răspunde!... Căci glasul de la un timp n-a mai răsunat și eu iarăș m-am simțit singur și am consimțit să mor închizând ochii...

Un alai nesfârșit de oameni m'nat în vâlmășag după un stag ce-și flutura culorile într'un nouri de fum, a trecut par'că peste mine, un agomot surd de glasuri pline de spaimă s'a înălțat, un uruit lung de roate și de pași grăbiți a trecut ca o furtună și s'a depărtat apoi și iarăși n-am mai știut nimic, — până m-am trezit în patul alb al unui spital...

Al cui era geamătul acela, ce venea până la mine în noapte, al cui era strigătul acela de ajutor ce se înfrățește cu al meu, făcându-mă să stăruiesc la viață, cine era fratele acela ce-și amestecase agonia mea cu a lui și de ce a tăcut și n-a mai răspuns, nu am putut să știu nici odată.

Două glasuri.

de D. Anghel.

Subt cerul tragic o singură dungă de lumină însăgerată a mai rămas luminând națele zări. Ca o ultimă ghiulea strălucitoare și aprins de licăriri, soarele a căzut după deal, pânze mari de neguri amestecate cu fum, tărându-se de pretutindeni, s'au ajuns împănând funebrele peisaj unde s'a dat lupta...

Petele mari și capricioase ale sângelui căzut, ici pe-o prispă de casă, colo pe o floare ce visa la o margine de drum, s'au întunecat și ele, au mănjit marginea unei ciuturi din care venea să bea o gură însetată, a pătat o albă aripă de pasăre ce venea să caute și ea o lacrimă de apă vie, și-a pus stigmatul doveditor al sălbăciei pretutindeni pe unde a trecut biruința sau înfrângerea și a odrăslit în floare roșie pe mohorâtul câmp stăpânit de moarte.

De un tropot surd de copite îmi mai aduceam aminte și apoi urechea mea lipită la pământ, ca atunci când eram copil și cercam să prind îndepărtatele gomete, n'a mai auzit nimic.

Tăcerea, ca o mare pânză udă, s'a

așternut peste toate vibrațiile. Nici un vânt nu bătea ca să trezească un somn, nici o gângaie nu mișca un fir de iarbă ca să pornească o unduire, nici o pietricică nu se desprindea dintr'un mal ca să rupă funerara pace.

Era o liniște din aceea, care nu se lasă decât în urma zăpezilor mari, după ce-a tulguit îndelung și nu știu pentru ce, ridicat pe un cot, mi s'a părut ciuțat că nu văd în jurul meu livida lumină ce o au troenele, ci numai negrele și funebrele covoare ce le întind umbrele în așteptarea nopții.

O durere vie mă făcu să duc mâna la frunte și să-mi aduc aminte ce se întâmplase cu mine.

În învălmășita goană a retragerii, în care abia mai puteam vedea luminoasele frânturi de lumină ale steagului, căzusem lovit pe marginea drumului, unde călcăt de frați și tovarășii mei ce n'aveau vreme să se înduioșeze, rămăseseam singur și părăsit supt uriașă boltă a cerului.

Alături de mine, o roată de tun înămolit își zugrăvia spițele rămase pe cer ca niște minutare de umbră oprite pe ochiul unui cadran într'un ceas fatal, iar după silueta ei linia întinsului câmp unde mulți alții ca și mine căzuseră de sigur, acolo unde-ajunsese ceasul rău.

Împăcat cu soarta, în liniștea și singurătatea cea mare ce mă împresura, simțeam că mi-era lesne să mor; cu fața în sus, pândind întâile licăriri ale stelelor, așteptam neclintit clipa din urmă și nu știu cum, simțeam chiar un fel de voluptate, știind că nimeni nu se va apleca pe agonia mea și că voi muri liniștit, cu ochii mari deschiși spre zarea de lună ce începea să rumenească cerul.

Dar în liniștea aceea nesfârșită și întunecată, deodată un glas plin de durere chemă după ajutor. O plângere lungă urcă, se târi în aerul adormit, se apropiă de mine, trecu mai departe negăsind par-că ce căuta și tăcu din nou ca și cum n-ar fi fost decât o părere.

Înflorat, mai întâiu am crezut că poate-i ecoul propriului meu glas, al propriei mele chemări după ajutor ce-mi scăpa-e fără să-mi dau seamă; dar glasul celui ce poate sta să mă aroare ca și mine, înfricoșat de singurimea ce-l împresura, reieșu iarăși mai sfâșietor, mai îndurerat și mai plin de spaima morții.

Împăcarea ce-o simțeam cu o minută mai înainte în fața necunoscutului în care stam să intru, pieri. Și acum când auzisem un glas omenes, o durere ce era soră cu a mea, nu mai voiam să mor și aș fi vrut pe cineva

la căpătâiul meu, ca să pot înfrunta agonia...

Și atunci, ca un răspuns plângerii aceleia, ce trezise în mine dragostea de viață, răsufind îndelung am răspuns cu o altă plângere, cu un alt strigăt de ajutor, la care glasul nevăzutului muribund s'a trezit din nou, simțind și el de sigur ca și mine, că nu e singur în fața morții și că o durere necunoscută se înfrățește cu a lui.

Sus, cerul larg se înflorise cu stele. Ca ochii licăritori ai altor răniți poate, cari căzuseră pe întinsele câmpii azure nenumăratele puncte luminoase cliplau în infinit privind la mine și din minutul acela, la intervale, glasurile noastre urcau regulat îmbărbătându-se unul pe altul.

Știam că nimeni nu poate să ne dea ajutor, că împrejurul nostru tăcere și singurătatea erau nesfârșit, că nici un fanar nu avea să-și arate ochiul de foc, că nici un brancard nu avea să se legene și că trebuia oricum să murim acolo, dar dragostea de viață și doarme în fiecare e nesfârșită și gemutul acela pe care îl aruncam unul altuia, era o îmbărbătare, era ca un fel de imbold, care spune »stăruie înainte, care întreabă »mai trăiești tu?« și care răspunde: »eu tot mai trăiesc».

Și cât a ținut plângerea aceea a

Așteptați 1-a OCTOMVRIE, până se va deschide: „Filiala fabricii de mobile din Marosvásárhely“

Până atunci nu cumpărați mobile, căci nicăiri nu puteți cumpăra așa bune, frumoase, ieftine și durabile.

a d-lor

Székelly și Réti,

în Brașov, Strada Porți Nr. 60.

Anastasia Gaspar, (Lugoj), Mărioara Murăroiu (Braşov) şi Ecaterina Ugliş (Pecica). Într-o elevă a şcolii au mai fost domnişoare: în cl. I 6, în cl. II-a 2.

Activitatea literară a profesorilor. În un capitol separat se arată lucrările literare, ce le-au făcut profesorii în decursul anului în afara de şcoală. S-a făcut aceasta în urma unui ordin al Consistoriului arhid. (Nr. 5536, din 16 Maiu 1912), bazat pe un conţinut al si nodului arhidiecezan din sesiunea anului corrent. O măsură vrednică de laudă!

Din acest capitol aflăm, că directorul şcolii, Arseniu Vlaicu, alături de un manual de *Chemie*, ed. II, ca scris numeroşi articoli *societăţii economice* în „*Deşteptarea*”. Să ne amintim anul Viciu, dacă li spunem, că fraza de mai sus nu regeşte adevărul şi noi suntem siliţi, conform adevărului, să recuţăm, că dintre articoli scrişi de Arseniu Vlaicu în „*Deşteptarea*”, cel mai mult au fost politici, şi încă de politica cea mai odioasă antinaţională.

Separarea şcolii comerciale. Este un capitol interesant între datele şcolare. Şcoala superioară comercială, care mai înainte stătea sub o direcţiune comună cu gimnaziul, anul trecut şcolar s-a separat total de gimnaziu şi s-a declarat de independenţă. Să arătăm de sursele şi actele ce s-au dresat cu prilejul separării, împreună cu *actul de separare*, primit în conferinţa profesorală şi aprobat de consistoriul arhidiecezan, la 14 Iulie 1911.

Se arată avantajele acestei separaţiuni, cari însă se puteau ajunge şi fără a fi separate şcolile. Noi, considerând timpurile grele, în cari trăieşte neamul şi cultura noastră naţională şi considerând, că în fruntea şcolii comerciale se află un om, care nu e mulţumit cu conducerea şcolii şi cu calea sa, ci se amestecă şi în politica-militantă, un om care stă în serviciul unor oameni „curcili”, cum e Mangra, Broze etc. — considerând aceste nu aflăm de bine şi potrivit totată separaţiune, care poate să producă fructe amare şi dezastroase. Regretăm, că Consistoriul din Sibiu s-a lăsat sedus mai cu seamă de insistenţele d-lui Vlaicu în privinţa aceasta.

La capitolul *Mămărită publică* d-l Arseniu Vlaicu se tânguieşte, că în anul acesta băncile n-au mai dat ajutoare pentru şcoală.

Contribuţiile benevole la fondul pentru întreţinerea şcolii comerciale nu s-au continuat de loc în anul acesta din partea onoratorilor instituite de bani minimeşti, — zice d-lui.

Să se întrebe d-l Vlaicu, care este cauza? În răspuns va afla chipul său de politician mangrist.

Anuarul încheie cu înşirarea drepţilor, ce le au bacalaureaţii acestei şcolae.

ŞTIRI.

— 6 Iulie 1912.

Aviatorul nostru Aurel Vlaicu — după cum ni se telegrafiază din Lugoj — va sbură Duminecă în 11 Iulie n. la Lugoj pe izlazul de lângă bărci.

La manevrele mari, cari vor avea loc anul acesta între 7—12 Sep. n. în Ungaria de Sud vor lua parte 100—120 batalioane infanterie, 95 escadroane de cavalerie, 280 tunuri şi 150 secţii de mitralieze. Trupele concentrate aparţin corporului de armată 4 (Budapesta), 5 (Căsovia), 7 (Timişoara) şi 12 (Sibiu). La manevrele din anul acesta se vor folosi în măsura mai mare baloane şi aeroplane. Din cauze sanitare Maj. S-a încredinţat cu conducerea manevrelor pe Arhidieceza Francisc Ferdinand.

Post de medic carşol. Cercul medical Tâmbăreni-Vlădeni e vacant. Sedul cercului e comuna Tâmbăreni (Sunnyozek, com. Făgăraş). Comuna materială este bine situată, are oficiu de poştă, telegraf, telefon, tren şi e la o îndepărtare 20 km. de Braşov, fiind legată de tren. Fixul satorii e 2500 cor. În perspectivă un adaus de 1200 K. apoi lemne etc., farmacia de cash aduce minimal pe an 1500 cor. Toate venite anuale se pot evalua la suma de 7—8000 cor. Cu informaţii mai detaliate se poate afla la plăcere ori care dintre cei doi proşti locali. Terminalul de concurs e până în 5 August n. e. Rugarea de competare e a se înainta oficiului preşedintel din Şcoala (Sărkány).

Avis. Stimatele doamne, cari au primit liste pentru înşirarea membrilor şi lacasarea taxelor la Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoara,

decarei, sunt rugate, ca în timpul cel mai scurt să binevoiască a retrimite listele — cu ori ce rezultat.

Deva, la 18 Iulie n. 1912. — Elena Pop Hossu, Longin, prezidenta Reuniunii.

Neolog. Cu inima frântă de durere aducem la cunoştinţă trecerea din viaţă a scumpulor noastre soţii, mamă, fiică şi soră *Eugenia M. Pintea născ. Mircea*, întâmplată în 4/17 Iulie a. c. la 2 ore din zi, după lungi şi grele suferinţe, în etate de 37 ani şi al 17-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămăşişele pământeşti ale iubitei noastre defuncte se vor aştrua spre vecie la odihna Vineri în 6 Iulie a. c. la 2 ore p. m. în cimitirul bisericii gr. ort. din loc. *Caşa*, în 4/17 Iulie 1912. Patriciu Pintea ca soţ. Maria Mircea născ. Popovici ca mamă. Romulus Mircea frate. Mircea, Constanţa, Mărioara şi Eugenia ca copii.

Budapesta se impruaută din Bucureşti. Cetim în „*Vieţile Naţionale*”: Criza monetară este atât de gravă în Budapesta şi în centrele Ungariei, în cât marile instituţii financiare din Budapesta s-au adresat şi la Viena şi la Berlin după împrumuturi, ca să satisfacă cererile mari ce se fac de către agricultorii din Ungaria. Se pare însă, că nu toate exigenţele au fost acoperite, căci, — precum aflăm din surse autorizate, — unele instituţii financiare din Budapesta s-au adresat şi unor instituţii financiare mari din Bucureşti, cerând împrumuturi pe termen mai scurt, până la toamnă. Pe cât ştim, aceste mari instituţii financiare, deşi numărul este foarte însemnat la noi în ţară, au primit cu rezervă cererile din Budapesta. Cauza rezervei este, că sunt prevederi pesimiste, care predomină şi la Viena, în privinţa situaţiei ce-o va prezenta piaţa financiară din Budapesta la toamnă.

«Al şaselea simţ» al vapoarelor. Din Londra se anunţă, că vestitul inventator Sir Hiram Maxim a surprins de curând lumea cu o nouă invenţie, care constă dintr-un aparat de-o sensibilitate atât de fină, încât percepe cele mai slabe sunete, pe cari urechea omenească nu le poate distinge. Acest aparat, numit de inventatorul său «Al şaselea simţ», aplicat la vapoare, face un excelent serviciu, înconştinţându-se de cei de pe vapor — şi pe întineresc — de fărâmi, stâncile sau alte pericole ce le ar sta în drum.

Îşi ucide părinţii pentru moştenire. Studentul de Elodie Miletici din Belgrad şi-a asasinat părinţii. Înconştinţându-se fiind poliţia de acest caz, mai mulţi polişti s-au prezentat la locuinţa ucigaşului Miletici, care baricadându-se în casă, a început să tragă gloanţe de revolver asupra lor. Unul dintre polişti a fost grav rănit, ceilalţi însă au reuşit să pătrundă în casă şi să aresteze pe studentul patricid. La interogatoriul Miletici a declarat, că a săvârşit fapta pentru a ajunge mai curând în posesiunea moştenirii.

Sănuie. D-soara Emilia Popiliu şi d-l Alexandru Baneasa învâţător îşi vor serba cununia religioasă, în 1 August n. n. la orele 5 d. a. în biserica greco-cat. din Marca. Marca — Căpâlna.

Cavalerişii verzi. Aşa se numesc — după uniforma lor verde — cavalerişii regimentului rusesc, de gardă din Grodno, al cărui comandant este (arid). Şi-a mândri tăci oştirii acestui regiment, cari toţi, unul ca unul, sunt oameni de bani gata. Numai acela poate fi primit în corpul lor oştiresc care — din voia sorţii — s-a născut din familie bogată. Zilele acestea însă 33 de oştirii ai cavaleriei verzi şi-au dat abdicarea. Pentru ce? Pentru că — auzi minune! — fusese primit în regimentul lor un nou oştir, care nu era destul de bogat, ca să poată păpa banii alături cu ei.

Aşa dară, ca să poţi fi bun apărător al patriei, — trebuie să fii şi gros la pungă!

Un atentat nereuşit s-a încercat contra preşedintelui Statelor-uite, Taft. Eri, când secretarul preşedintelui desfăcea scrisorile şi pachetele sosite la adresa lui Taft, a dat în unul din pachete de o maşină infernală, care însă din fericire n-a făcut explozie.

Grădăria lui Tisza. Tot István II. chiuma ca şi pe tatăl său şi se pare voine făcând. Căci de pe acum dă semne de voine tiszalst! Iată ce scrie un ziar din Budapesta despre acest fecior de conte: Ceruse legătura telefonică cu o oarecare staţiune şi de oarecând lăsa era ocupată, nu l-a putut implini imediat această cerere. Aşteaptă el cât aş-

teaptă şi de odată — cu toate că fusese avizată că linia-i ocupată — dă drum următoarei «frumoase şi demne» fraze pe telefon:

— A fenne hogy egye meg magukat...

— Cine vorbeşte acolo? — întreabă dela centrală.

— Eu vorbesc, Tisza Istvan cel tinăr. Măntelegi? Totuşi i-o porcărie mizerabilă, că aştept de-o oră, fără să mi de-a legătură.

— Scuză domnule conte — i se răspunde — dar cu noi nu se vorbeşte în modul ăsta. Noi suntem oficiali, nu suntem servitorii d-lui conte.

— Nu, dar sunteţi mai pe jos şi decât un servitor — se rosti contele şi zicând acestea, părăsi furios telefonul.

Dragoste nebună. Tânărul grec George Veciolu din Sofia se îndrăgostise în verişoara sa Krisa, pe care era hotărât să o ia de soţie. Deoarece părinţii fetei se împotriveau acestei căsătorii, Veciolu recurse la o faptă înfiorătoare. Pe când se afla la prânz în familia verişoarei sale, el scoase un revolver şi începu să tragă la gloanţe, cuticând la pământ pe Krisa, pe o soră mai mică a ei Frauca, şi pe un alt frate al lor. Tatăl familiei împreună cu un copil s-au putut refugia din bună vreme în stradă, unde au avizat pe un polişt de cele întâmplate. Când poliştul a pătruns în casa unde se petrecuse înfiorătoarea scenă, Veciolu a fost alături trântit la pământ ucis de un glonte pe care şi-l trăsese în cap.

Anonţ. La băile noastre din Sângeorgiu românesc se vor ţine în zilele 21 şi 28 Iulie, în 4, 11, şi 18 August petreceri de joc, în salonul cel mare al hotelului «Hebe», la cari petreceri invităm p. st. public şi pe această cale. — Direcţiunea băilor «Hebe».

Ştiri mărunte. Din Petersburg se anunţă, că pe teritoriul Szaisszan (Asia centrală) s-au descoperit mari câmpuri de aur.

— Pe baza unei ordinaţiuni ministeriale, 500 studenţi evrei au fost escortaţi din Kiev (Rusia).

— Din Savastopol se anunţă: Consiliul de război al marinei a osândit pe zece marinari la moarte iar pe alţi cinci la şase ani muncă silnică pentru aţărare la revoltă a echipajului cruciştorului «Ioan».

— Vestitul aviator francez Henry Jourdan a fost atacat şi înjunghiat de un beiv pe o stradă a Parisului atât de grav, încât aviatorul a murit pe loc.

— O ciocnire de trenuri a avut loc în Franţa. Un personal s-a ciocnit lângă Tarascon cu tren accelerat. 10 pasageri şi 5 implegaţi au fost răniţi.

— Asupra oraşului New-York băntue de nou călduri caniculare. Noaptea are o temperatură de 80 grade Fahrenheit. O mulţime de persoane, mai ales copii, au căzut victimă căldurii insuportabile.

— În Paris a înecat din viecea marele matematician Henri Poincare.

— În 15 Iulie a anului viitor se împlinesc 25 de ani de la urcarea pe tron a împăratului Wilhelm al Germaniei. Cu prilejul acestui jubileu, Germania va aranja mari serbări.

— Soldaţi turci au împuşcat la graniţa turco-montenegrină 9 ţărani montenegreni, cari erau ocupaţi la munca câmpului, şi au rănit greu pe alţi cinci ţărani.

— Sublocotenentul german Reiter, care avea să-şi câştige eri pe aerodromul Lindenthal pe lângă Lipsa diploma de pilot, a căzut cu aeroplan ca tot şi a rămas mort.

Atragere atenţiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunţului: Székely şi Réti, fabrică de mobile.

Din Braşov şi Tara-Bârsei.

Uniforma liceului român din Braşov. Vestim pe cei interesaţi, că din 1-a Sept. 1912 toţi studenţii claselor V—VIII dela liceul gr. or. român din Braşov vor fi obligaţi să poarte uniformă şi chipiu. Uniforma se va confecţiona din stofă de culoare vântă închisă şi are să fie întocmai ca modelul stabilit de direcţiune. Cei ce au uniformă model vechiu, dar încă bună o pot folosi încă un an. Uniforma obligată s-a introdus cu intenţie, de a face imposibil luxul, ce adese-ori s-a constatat chiar şi la elevii săraci, făcându-şi costume exagerat de scumpe.

Direcţiunea liceului.

Pentru masa studenţilor români din Braşov s'au mai făcut următoarele contribuiri: marele industriaş din România M. Bragadiru din prilejul aniversării a 70-a de naşterii sale şi a jubileului de 50 ani de comerţ neîntrerupt 600 lei (570 cor.). Banca «Lăpuşana» din Lăpuşul ung. 10 cor.

Primească marinimoşii donatori sincerele noastre mulţumite. — Direcţiunea şcolilor medii gr. or. rom. din Braşov.

Dela oficiu de dare orăşenesc primim spre publicare următorul comunicat: În senzul §-lui 16 Art. de Lege XLIV din anul 1883 se aduce la cunoştinţa publică, că consemnările, pentru măsurarea dărilor înşirate mai jos sunt expuse vederii publice în localităţile subscrisei perceptorat orăşenesc (Strada Aurarilor Nr. 5 parter) timp de opt zile adică dela 30 Iulie până inclusive 6 August 1912 totdeauna dela 8—12 oare a. m.

Aceste consemnări se referesc la următoarele soiuri de dare: 1) Consemnările despre măsurarea dării ca adaos la darea de venit generală după realităţi imobiliare pe anul 1912. 2) Consemnările despre măsurarea taxelor pentru eliberarea de miliţie pe anul 1912.

În contra poziţiilor de dare cuprinse în aceste consemnări se pot face recuse şi anume: la direcţiunea financiară reg. în contra celor înşirate sub Nr. 2, iar la perceptoratul orăşenesc în contra tuturor celorlalte poziţiuni.

Recursele se pot înainta în următoarele termene: a) din partea acelor contribuabili, cărora li s'a fost impus încă în anul 1911 unul din sus numitele soiuri de dare, în termen de 15 zile socotite dela trecerea termenului de publicaţiune adică socotite până la 21 August 1912 inclusive. b) iară din partea acelor contribuabili, unul din soiurile de dare numai mai sus li s'a impus pentru prima oară pe anul 1912 în termen de 15 zile socotite dela ziua în care respectiva dare li s'a petrecut în coala sa pentru plăţirea dării. Recursele date după aceste termene se vor considera de întârziare şi se vor respinge necondiţionat.

Se provoacă toţi contribuabili, cari sunt impuşi cu dările mai sus amintite, a se prezenta fără întârziare la acest oficiu pentru a li-se trece în coalele de plată suma dărilor.

Muzica oraşului va cânta mâine Sâmbătă la 5 şi jum. la promenada de jos.

Medici distinşi. Medicii Dr. Teodor Sbărcea din Satulung şi Dr. Gustav Rosenauer din Râşnov au fost premiaţi din partea ministrului de interne cu câte 200 cor., pentru cercetarea medicală a călătorilor suspecţi de holeră şi pentru măsurile luate contra acestei epidemii.

S'au pierdut două chei, una mai mare şi una mai mică pe promenada de jos. Cei ce le găseşte este rugat a le depune la poliţia din loc.

Urania-Kino. Programul pentru Sâmbătă, Duminecă şi Luni în 20, 21 şi 22 Iulie 1912. Cataracte în lütland Danemarca (După uatură). Moritz şi chipul lui (Comic). Lord Seymour Bizarul, (Episodă din revoluţia franceză în Paris în Iuliu 1830). Poetul amoresat (Comic). Parisul şi monumentele sale. După natură colorat). Remediul infailibil pentru creşterea părului. (Comic).

În programul pentru Sâmbătă, Duminecă şi Luni formează cataractele Daniei de Nord şi filmul colorat: Paris şi monumentele sale partea cea mai frumoasă. Pantheonul, basilica de Sacrecoeur, Palatul des Invalides cu Esplanadă. Arcul de triomphe des Etoiles, la Place de la concord, les buttes Chaumont (Svaic în capitală) şi admirabila catedrală de Notre — Dame — o feerie arhitectonică — să fie deosebit menţionată. Lord Seymour era una din cele mai romantice pagini ale revoluţiunii din Iuliu 1830. Millionarul exaltat svârlea monede de aur între popor, devine mai în urmă amicul căpitanului revoluţionarilor şi în fine a murit moarte pentru patrie pe o baricadă.

Azi şi în fiecare zi concertează în cafeneaua »Drechsler — urmaş de aici Albert Roth, solist şi primă şi fratele lui Wilhelm, virtuos în »tároगतó« eu întreaga lor capelă de muzică.

Dela «România Jună» din Viena.

În sfârşit i-a reuşit societăţii «România Jună» să împlinească una din dorinţele multor generaţiuni părandate printr'însa, să editeze monografia sa

istorică scrisă de d-l Ion Grămadă, cunoscut publicului cetitor din interesantele sale articole istorice apărute în «*Viaţa Românească*» şi alte reviste şi jurnale.

Tipărirea acestei lucrări, care cuprinde atâtea date nouă şi privitoare la viaţa noastră culturală şi trebuie să intereseze pe ori ce Român, a îngrijit-o în condiţiuni excelente tipografia partidului naţional român din Ardeal «*Concordia*» din Arad.

Venitul curat ce va reuşi din desfacerea monografiei editate de societatea «*România Jună*» cu mari jortfe e merit pentru idealul de decenii al tinerimii grupate în jurul acestei vechi instituţiuni româneşti: crearea unui internat pe sama studenţilor români din Viena, în vederea căruia suprasolvirile vor fi un important obol pentru realizarea lui şi se vor cuita pe cale ziaristică.

Desfacerea monografiei a luat-o asupra sa cu mult devotament membrul nostru d-l Ionel Tilea, Sibiu (Nagy-szeben) Schulgasse 8, căruia rugăm să i se adreseze toate corespondenţele privitoare la desfacere, preţul exemplarelor şi eventualele suprasolvirii.

Preţul unui exemplar: pe hârtie simplă 3 Cor. (România 4 lei), pe hârtie de lux 5 cor. (România 6 lei).

Viena, la 7 Iulie n. 1912.

Pentru «*România Jună*»:

D. Marmelin Dionisiu S. Benea
preşedinte. secretar de externe.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

Raportul anual al societăţii academice «*România Jună*» din Viena. Pentru anul administrativ al XI. 1910/11.

Circular către întreg clerul diecezan: Actele Consistoriului Plenar din Lugoj, înut în zilele de 15 şi 16 Aprilie 1912.

Nr. III.—IV. pe lunile Maiu—August 1912 «*Transilvania*», revista «*Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român*». Cuprinsul: Dr. I. Mateiu: Vieţile temeilor în trecutul românesc. Axente Banciu: Material pentru studiul dialectelor române. Ioan Bratu, inv.-dir.: Monografia şcolii greco-orientale române din Tilişca. M. Străjanu: Hermann şi Dorothea. I. E.: Cooperativele săteşti. A. Crişan: Documente istorice. Dr. Nicolae Drăgan: Dări de seamă. Însemnări: Despărţământul Giurgeu al Asociaţiunii. Cât cheltueşte Ungaria pentru agricultură de O. C. T. şi V. P.

ULTIME ŞTIRI.

Constantinopol, 19 Iulie. În timp ce s-a putut înregistra o scădere a pretenţiunilor răsculaţilor albanezi s-a observat însă în unele districte o agitaţie crescândă. Cu deosebire în Pristina situaţiunea este foarte gravă. În ultimele zile au avut loc în jurul oraşului ciocniri grave, la care au luat parte şi trupe de artilerie. Prăvăliile în Pristina sânt închise. Tot comerţul stagnează.

În districtul Murava toată populaţia este de partea răsculaţilor. Albanezii speră să poată cuceri oraşul Uesküb fiindcă populaţiunea de acolo este în totalitatea sa binevoitoare răsculaţilor. Din batalioanele trimise în Albania, 16 s-au conjurat să nu tragă în răsculaţi.

Proprietar:

Tip. A. Mureşianu: Branisce & Comp
Redactor responsabil:

Ioan Brotea.

Hotel CONTINENTAL

BRAŞOV

Proprietar: Petru A. Popovici.

—x—

Hotel de primul rang, la cea mai plăcută poziţie din oraş, iluminat electric, confort modern. Automobil la dispoziţie.

— PREŢURI REDUSE. —

M. NEUMANN

TAILLEUR.

Furnisorul curţii imp. regale şi cameriale.

Fondat la 1845.

Vestminte pentru domni, băeţi

şi fete, gata şi la comandă

BRAŞOV.

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar

BRAȘOV, Strada Mihael-Weiss Nr. 10.

casa proprie.

— TELEFON 488. —

Depositor de cele mai nouă **stofe indigene**
și din **streinătate.**

Serviciu prompt! Prețuri solide!

AVIS.

Cu onoare aduc la cunoștința On. public că am deschis o

Prăvălie cu ciasornice
și articole de galanterie
în **Strada Porții Nr. 35.**

Ciasornice de buzunar și părăte cumpărate din cel mai ieftin
izvor, le vând cu preț moderat, asemenea reparaturilor de ciasor-
nice execut cu garanție.

Cu toată stima **GANTZ IÓZSEF.**

Tot locul cu umezeală se poate usca folosind

Watproof

Cel mai perfect preservativ a izolării apei suterane, usca-
rea zidurilor și a fașadelor.

Garantăm pentru oricare lucrare.

Procedeu iute, sigur și cel mai ieftin.

Vânzare de Watproof numai la

Dușoiu & Leucă
Arhitecți, antreprenori de zidiri.

Brașov, Târgul Cailor 4. Telefon 238.

Cea dintâi și mare Văpsitorie artistică și spalătorie chimică
cu abur și motor precum curățirea de puf

Wilhelm Körner

Fabrica: strada nășipului de jos 1 a; Filiala strada Hirscher 3.

Localități de primire în Feldioara la Domnii Stenner & fiu
comersant, Előpatak la domnul Mühlbacher, croitor de bărbați,
Tusnad la domnul Meggeri croitor bărbătesc, Szabó Poték-Vila,
și la toate localitățile din împrejurime.

Curățire hemică de haine bărbătești, dame și copii, uniforme,
costume broderii, pânzături, plapome, stofe de mobile și deco-
rații, perdele, coperte, covoare se curăță radical, devine ca nouă.

Specialități: Curățire de pene de struț.

menționate se văpsesc iarăși în acea culoare, sau în alte culori.

Toate obiectele sus în negru așa că apar ca nouă

Comande din afară cu posta se execută prompt.

!! Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai !!

Invenție senzațională!

Patentat cu
Nr. 3956.

ANTICOL.

Scutit d. lege
Nr. 141.

Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai.
Cu medicamentul **ANTICOL** speranțele de doi ani care s'a făcut la
reg. I. de husari sau verificat adevărându-se că nu există un medicament
care să sisteze mai curând și mai sigur colica, căci în fiecare cas după
o singură doză boala a încetat cu desăvârșire.

O doză care conține 2 porțiuni de **ANTICOL** costă 4 cor., 4 doze 8 cor.,
6 doze 12 coroane

Se poate comanda la inventator:

Laboratoriul de „ANTICOL“.

Mayer Ignác veterinar suprem reg. Brașov.

Reg. I. c. r. de husari

Recunoștință

Subsemnatul am găsit că medicamentul inventat și compus de Mayer Ignác veterinar
suprem de cere reg. în contra înbolnăviriilor de colică, este folositor, aplicându-l atât
la cai mei proprii cât și la cai regim. și obținând rezultate surprinzătoare. De aceea atât
pentru efectul său sigur și rapid cât și pentru forma sa ușoară de manipulat, îl reco-
mand cu toată căldură

Little, colonel m. p.

Ca întregire a recunoștinței de mai sus, îmi au libertatea a publica scrisorile recente
de recunoștință pe care le am în mână despre efectul cu succes al anticolului Broșura
care conține multe scrisori de recunoștință o pun cu plăcere gratuit la dispoziția
amatorilor.

!! Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai !!

Novitate de apă minerală.

Aduc la cunoștința on. publicului, că am pus în circulație
apa de jod a izvorului „BÉLA“ din Zajzon, care se află la
toate farmaciile, drogerii, și prăvălii de coloniale.

Despre puterea de vindecare a apei Hanko Vilmos și Dr.
M. Hantz medic suprem comitatens a declarat că apa izvoru-
lui „BÉLA“ din Zajzon se pot recomanda la turburarea schim-
bului de materie la anemie, toate de singe, ofica, la catar-
ria organelor de inspirație și nutremânt, la reumatism și po-
dagră și la boale de rănichiu.

Continuând jod e foarte bună la copii și tineri.

Amestecată cu vin este o beutură răcoritoare.

Fiind Zizinul aproape de Brașov sunt în stare a vinde
sticla cu 10 fileri cu adusul acasă.

Comandele se execută încă în ziua aceea.

Magazinul central și manipularia fântanei

Piața boilor Nr. 3.

Telefon 469.

Cu toată stima: **Ladislau Schuster,**

manipulantul apei minerale.

Primul atelier de pantofărie;

Nicolae Balea

Brașov (Brassó), strada Prundului Nr. 3

— (Peste drum de gimnaziul român) —

Efectuează tot felul de în-
călțăminte, pormit și solid.

Primul atelier de pantofărie.

FRIEDRICH THOISS, BRAȘOV, Strada Spitalului Nr. 34.

Legătorie de cărți. Alături fabrica de sârmă Pasztori S.

— TELEFON Nr. 428. —

Se recomandă ca cel mai vechi și recunoscut specialist în branșa
de legătorie de cărți în orice Genres.

Cartonaje, scoarte aurite de cărți, tipărituri de reclame table etc.

Inscripții pe funte pentru coroane. Funte de jale în aur, argint,

aluminium, bronz, și tipărituri colorate se pot numai în atelier.

meu tipăr cu cele mai frumoase și moderne litere **fără**

urcarea prețului.

Avis. Din cauza sezonului înaintat se vinde, asortimentul
bogat de pălării de

Dame, Fetițe și Băeți

cu preț foarte ieftin.

1—6,

Iohanna Schmidt,

Salon de mode de Dame, Strada Prundului Nr. 9.

Avis!

Am onoarea a aduce la cunoștința On. mușierit
că m-am reîntors din călătoria de studii de 6
săptămâni pentru câștigarea de cunoștințe în ce
privește branșa mea atât în praxă ca și în teorie. După sistemul
renumit «Le Grand Chic» ofer ce este mai perfect.

Rugându-mă și mai departe pentru sprijinire semnez

cu toată stima

GERGELY SÁNDOR,

atelier de mode pentru dame Piața mare Nr. 28.

= Ghiață artificială =

liferăm în fiecare zi.

= La dorință dusă acasă. =

Insoțirea Lăptăriei.

Atelier tehnic dantistic

I. SOLE

BRAȘOV, Strada Vămii Nr. 19

Execută toate lucrările ce
ocad în branșa dantisticealids
și cu preț moderat. — Spe-
cia ist în **coroană și pop.**

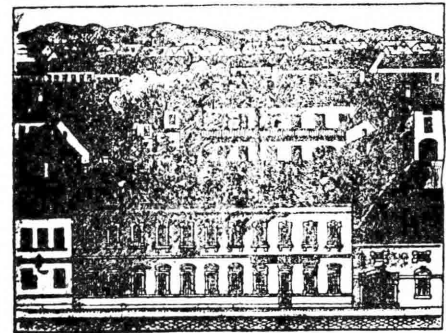
Pacienții din provincie săser-
vesc în 24 oare.

102

GEORGE FOITH & Cie

cea mai mare fabrică de
tricotaj cu 120 lucrători.

Magazinul: Brașov, Strada
Porții Nr. 24. — Telefon 353.

Specialități: ciorapi, tricouri, ar-
ticole de sport.

Pentru sezon recomandăm asortimentul bo-
gat de cămăși pentru turiști, brăne, cra-
vate, ciorapi de turiști.

STABILIMENTUL BĂILOR EFORV

Strada Băilor Nr. 1, și Strada Prundului Nr. 4

Deschiderea băii de vară.

Se aduce la cunoștința p. t. pu-
blicului, că

BASINELE

băii de vară (în liber), cu apă
din conductul orașenesc, încălzită
cu abur, s'au deschis, și rămân
deschise în fiecare zi dela **6 oare**
dimineața până la **7 oare** seara
și anume:

1 Basinele mici pentru domni
și dame, toată ziua.

2 Basinul de înnot în fie-
care zi dela **6—8 oare** a. m.
pentru domni, dela **8—11 oare**
pentru dame și dela **11 oare** în-
colo earăși pentru domni.

Eforia școlară.

MARGIT CRÉMA

produsă de Koloman von Földes
farmacist în Arad.

Este cea mai bună pomadă care înfrun-
sează și înviează fața în 2—3 zile.

Margit-Crème unicul remediu con-
tra pistruiilor, petelor
coji sbrăciturii etc.

Margit-Crème remediul neîntrecut
contra spuzei, bubu-
lite, roșeața mânilor și obrazului și as-
de soare.

Margit-Crème are efectul. ca apli-
cate pe față în 1—3
zile dispar de pe obraz pistruiile, petele.

Margit-Crème este totu nevătmă-
toare și fără unturi
nu lucește, se poate folosi și ziua. Preț
Földes Margit Crème borcan mare
2 cor., borcanel 1 cor.

Margit-Pudră albă, ros sau cre-
ma 1 K. 20 b.

Margit-Sapun bucata 70 bani.

Numai atunci veritabil, dacă fiecare cutie
este provăzută cu **adresa gutori**
Földes Kelemen; apotecar în Arad.
Avertisment pentru imitații și falsificații.

(A)

Se capătă cu preț și condiții con-

venabile, pe lângă

plătire și în rate,

masini de cusut, fabricat de ran-
gul prim, mobile de lemn și fer-
tablouri, oglinzi, ciasornice de pă-
rete și buzunar, tacămuri de argint
de china, garnituri de salon, saltele
de divan, pânzături de tot felul,
covoare, plapome, rochi, haine de
răbăți și băeți și după măsură. Mare
asortiment în stindarde naționale

Szöllösy Zs.

Brașov, strada Porții 69